

Grote Bickersstraat 74
1013 KS Amsterdam

Postbus 247
1000 AE Amsterdam

t 020 522 54 44
f 020 522 53 33
e info@tns-nipo.com
www.tns-nipo.com

Rapport

Inventarisatie aanpak zwerfafval door gemeenten

Een kleine meerderheid van de Nederlandse gemeenten is op enigerlei wijze betrokken bij de zwerfafvalproblematiek, echter slechts zelden concreet vastgelegd in een specifiek beleidsplan en derhalve gestructureerd.

Arianne Boutkan

B-5332 | 8 oktober 2003

In opdracht van:
Stichting Nederland Schoon &
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Alle in dit document vermelde gegevens zijn strikt vertrouwelijk. Publicatie en inzage aan derden, geheel of gedeeltelijk, is zonder toestemming van TNS NIPO beslist niet toegestaan.

© TNS NIPO | ISO 9001 | rapport.nederlands.dot

Inhoud

	Samenvatting	1
1	Zwerfafval heeft wel prioriteit, maar wordt niet gesteund door beleid	4
1.1	Er bestaat een (vrij) hoge correlatie tussen de verschillende vragen die de houding t.o.v. zwerfafval in kaart brengen	5
1.2	Bijna een vijfde doet niets aan de zwerfafvalproblematiek (o.b.v. de vragen)	7
1.3	Hoe groter de gemeente des professioneler is men bezig met zwerfafval	8
1.4	Ook verstedelijking heeft een positief effect op de betrokkenheid bij zwerfafval	9
2	Bijna de helft van alle gemeenten heeft wel eens contact gehad met Nederland Schoon	10
2.1	Grotere gemeenten hebben meer behoefte aan contact met Nederland Schoon	11
2.2	Ook verstedelijking correleert met de gerealiseerde contacten	12
3	Het (zwerfafval)beleid is vooral afgestemd op jongeren en burgers in het algemeen	13
4	Het (zwerfafval)beleid is vooral afgestemd op winkelcentra en scholen	15
4.1	In de grotere gemeenten is het beleid vaker afgestemd op de "hotspot" locaties	16
4.2	Ook in de verstedelijkte gebieden is het (zwerfafval)beleid vaker afgestemd op bepaalde "hotspot" locaties	17
4.3	In het totaal doen zes van elke tien gemeenten iets aan de zwerfafvalproblematiek	18
5	Vier van elke tien gemeenten maken gebruik van producten van Nederland Schoon	19
5.1	Grotere gemeenten gebruiken de materialen (iets) vaker	20
5.2	De verstedelijking heeft minder effect op het gebruik van materialen van de Stichting Nederland Schoon	21
6	Conclusie	22
	<i>Inhoud figuren en tabellen</i>	
1	<i>Houding ten opzichte van en positie van zwerfafval binnen gemeenten (n = 217)</i>	4
2	<i>Verskil in positieve houding tussen diegenen die geen / wel een hoge prioriteit geven aan zwerfafvalproblematiek</i>	5

3	<i>Vershil in positieve houding tussen diegenen die geen / wel onderzoek hebben gedaan naar de zwerfafvalproblematiek</i>	6
4	<i>Aantal aspecten waarop men positief antwoordt</i>	7
5	<i>Positieve houding t.o.v. de aspecten naar gemeentegrootte</i>	8
6	<i>Positieve houding t.o.v. de aspecten naar mate van verstedelijking</i>	9
7	<i>(Potentieel) contact met de Stichting Nederland Schoon</i>	10
8	<i>(Potentiële) contacten met de Stichting Nederland Schoon naar gemeentegrootte</i>	11
9	<i>(Potentiële) contacten met de Stichting Nederland Schoon naar mate van verstedelijking</i>	12
10	<i>Doelgroepen waarop het (zwerfafval)beleid is afgestemd</i>	13
11	<i>Locaties waarop het (zwerfafval)beleid is afgestemd</i>	15
12	<i>Locaties in het beleid naar gemeentegrootte</i>	16
13	<i>Locaties in het beleid naar mate van verstedelijking</i>	17
14	<i>Overzicht involvement zwerfafvalproblematiek</i>	18
15	<i>Gebruikte producten van Stichting Nederland Schoon</i>	19
16	<i>Gebruik materialen Stichting Nederland Schoon naar gemeentegrootte</i>	20
17	<i>Gebruik materialen Stichting Nederland Schoon naar mate van verstedelijking</i>	21

Samenvatting

Stichting Nederland Schoon heeft in de maanden augustus en september – in eigen beheer – een schriftelijke enquête uitgezet onder alle Nederlandse gemeenten, met het doel inzichtelijk te maken hoe de Nederlandse gemeenten staan tegenover zwerfafval en welke aanpak ze hanteren inzake zwerfafval.

Stichting Nederland Schoon heeft TNS NIPO gevraagd de resultaten te analyseren en te rapporteren.

Van de 489 Nederlandse gemeenten hebben er 217 gereageerd (44%). Er zijn enkele verschillen te zien op provincieniveau in het terugzendpercentage, terwijl ook de twee grootste gemeenten in Nederland niet hebben deelgenomen aan de resultaten. Daarom is besloten om de resultaten te wegen naar de werkelijke verhoudingen.

Een kleine meerderheid van de Nederlandse gemeenten is op enigerlei wijze betrokken bij de zwerfafvalproblematiek, echter slechts zelden concreet vastgelegd in een specifiek beleidsplan en derhalve gestructureerd.

➤ *Zwerfafval wel prioriteit maar niet gesteund door specifiek beleid*

Gemeenten beschouwen de zwerfafvalproblematiek wel als een hoge prioriteit, maar hebben dit slechts zelden vastgelegd in een specifiek beleidsplan ter bestrijding van het zwerfafval. Desondanks heeft iets minder dan de helft van alle gemeenten een coördinatiepunt voor de aanpak van zwerfafval en / of een budget voor de preventie en bestrijding van zwerfafval. Slechts in een kwart van alle gevallen wordt er onderzoek gedaan naar zwerfafval.

Gemeentegrootte en de mate van verstedelijking correleren sterk met de bovengenoemde aspecten. Des te groter en verstedelijkter de gemeente is, des te vaker staat men positief tegenover de aangeboden aspecten met betrekking tot zwerfafval.

In het totaal is bijna een vijfde van alle gemeenten niet direct bezig met zwerfafval en reageert negatief op alle zes de aangeboden aspecten.

➤ *Contact met de Stichting Nederland Schoon kan worden uitgebreid*

Iets minder dan de helft van alle gemeenten heeft al eerder contact gehad met de Stichting Nederland Schoon. Opvallend is echter dat een zeer ruime meerderheid hiervan niet van plan is nogmaals contact te zoeken. Het potentieel aan contact ligt op circa een kwart, waarmee het aantal gemeenten dat al contact heeft gehad of nog zal zoeken op bijna twee derde komt.

Hier ligt dus voor de Stichting Nederland Schoon een duidelijk kans om zwerfafval beter op de agenda van gemeenten te krijgen. Enerzijds door ook contact te proberen te krijgen met die gemeenten die daar nu geen behoefte aan schijnen te hebben, anderzijds door de contacten die er zijn geweest te onderhouden c.q. te intensiveren.

Ook bij de (behoefte aan) contacten komt duidelijk naar voren dat deze behoefte groter is naar mate de gemeentegrootte en de mate van verstedelijking stijgt. Uiteraard zou hier het feit dat dit soort gemeenten ook vaker geconfronteerd worden met problemen rond zwerfafval, hier debet aan kunnen zijn.

➤ *(Zwerfafval)beleid vooral afgestemd op jongeren en burgers in het algemeen*

Er zijn bepaalde doelgroepen die meer dan gemiddeld verantwoordelijk zijn voor zwerfafval. Bijna de helft van alle gemeenten stemt zijn beleid ten aanzien van zwerfafval, op welke wijze dan ook, op één of meer van dergelijke doelgroepen af. Dit impliceert dat er toch meer gemeenten zijn die zich – al dan niet gestructureerd – bezig houden met de zwerfafvalproblematiek, dan mag worden verwacht op basis van het aantal gemeenten met een specifiek beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval.

Gemeentegrootte en de mate van verstedelijking zijn niet heel sterk bepalend voor de doelgroepen die men in het beleid betreft, met uitzondering van burgers en ondernemers, die vaker worden genoemd in de meer verstedelijkte gebieden.

➤ *(Zwerfafval)beleid vooral afgestemd op winkelcentra en scholen*

Er zijn bepaalde locaties die meer dan gemiddeld worden belast door zwerfafval. Bijna zes van elke tien gemeenten stemmen het beleid ten aanzien van zwerfafval, op welke wijze dan ook, op één of meer van dergelijke locaties af. Dit impliceert – net als al gebeurde bij de doelgroepen - dat er toch meer gemeenten zijn die zich – al dan niet gestructureerd – bezig houden met de zwerfafvalproblematiek, dan mag worden verwacht op basis van het aantal gemeenten met een specifiek beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval.

Gemeentegrootte en de mate van verstedelijking correleren wel sterk met de locaties die men opneemt in het beleidsplan. Des te groter of verstedelijkter de gemeenten, des te vaker stemt men het beleid af op één of meer van de in het onderzoek opgenomen locaties. Uiteraard is hier ook weer van belang dat juist in dit soort gemeenten de betreffende locaties veel vaker voor zullen komen dan in andere gemeenten.

➤ *In het totaal hebben zes van elke tien gemeenten zwerfafval op de agenda*

Slechts één van elke tien gemeenten heeft een specifiek beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval. Toch hebben in het totaal circa zes van elke tien gemeenten iets in het beleid staan over zwerfafval, gebaseerd op enerzijds het hebben van een specifiek beleidsplan en anderzijds het afstemmen van het (algemeen) beleid op doelgroepen en locaties die eerder met zwerfafval in aanraking komen of kunnen komen.

➤ *Minderheid gemeenten gebruikt materialen Stichting Nederland Schoon*

Een kleine meerderheid van alle gemeenten is op de hoogte van het feit dat de Stichting Nederland Schoon diverse producten, pakketten en materialen ontwikkelt. Een minderheid van alle gemeenten maakt echter gebruik van deze materialen. Circa vier van elke tien gemeenten gebruiken of hebben één of meer van deze materialen gebruikt. De posters zijn daarbij het meest populair (23%), terwijl de speerpuntprojecten en het advies nauwelijks worden gebruikt.

➤ *Conclusie*

Slechts een zeer kleine minderheid van alle gemeenten in Nederland beschikt over een beleidsplan ter bestrijding van het zwerfafval. Desondanks betekent dit niet dat de meeste gemeenten niets aan zwerfafval doen, het geeft echter wel heel duidelijk aan dat slechts een klein gedeelte van alle Nederlandse gemeenten het specifiek heeft benoemd.

De zwerfafvalproblematiek is niet voor alle gemeenten van een even groot belang. Grotere gemeenten en de meer verstedelijkte gebieden lijken meer gelegen te laten liggen aan deze problematiek. Waarschijnlijk is dit grotendeels ingegeven door het feit dat dit soort gemeenten ook vaker worden geconfronteerd met de problemen rond zwerfafval.

De rol van de Stichting Nederland Schoon kan duidelijk nog groter worden. Ten eerste heeft een kleine meerderheid nog nooit contact gehad met deze stichting, maar net zo belangrijk is het feit dat diegenen die al eerder contact hebben gehad dat in de nabije toekomst niet meer zullen zoeken. Een nauwe(re) samenwerking met de Stichting Nederland Schoon lijkt er daarom in eerste instantie niet in te zitten en zal het voornamelijk worden beperkt tot eenmalige contacten. In de communicatie van de stichting met de gemeenten zou dus veel winst te halen moeten zijn.

Zwerfafval zelf – heeft ondanks het veelal ontbreken van een specifiek beleidsplan – wel een hoge prioriteit bij veel gemeenten, terwijl men ook regelmatig (iets minder dan de helft) een coördinatie punt heeft voor de aanpak van zwerfafval en een apart budget. Daarbij hebben jongeren en burgers in het algemeen sterker de aandacht dan andere risicogroepen, alsook de winkelcentra en de scholen.

Kortom er is wel aandacht voor zwerfafval binnen gemeenten, hoewel niet altijd gestructureerd of voor alle risicogroepen en locaties. Daarnaast is het contact met de Stichting Nederland Schoon ofwel niet aanwezig of van eenmalige aard. De aanpak van de zwerfafvalproblematiek binnen gemeenten biedt dus duidelijk mogelijkheden, waarbij de stichting een belangrijke rol zou kunnen spelen.

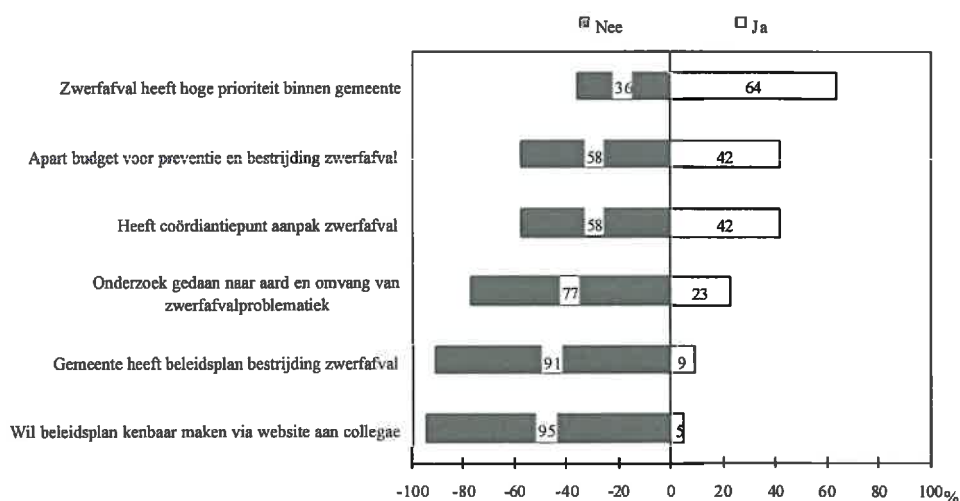
1 Zwerfafval heeft wel prioriteit, maar wordt niet gesteund door beleid

Aan alle betrokken gemeenten werd een aantal vragen voorgelegd over de houding ten opzichte van en de positie van zwerfafval binnen de gemeenten.

Duidelijk wordt dat hoewel de meerderheid van de betrokken gemeenten zwerfafval *wel* als een hoge prioriteit beschouwt binnen de gemeente, het niet breed wordt gesteund door een beleidsplan waarin de bestrijding van zwerfafval is opgenomen noch door onderzoek naar de aard en de omvang van de zwerfafvalproblematiek. Ondanks dit gegeven hebben vier van de tien gemeenten een coördinatiepunt voor de aanpak van zwerfafval en een budget beschikbaar voor preventie en bestrijding van de zwerfafval binnen de gemeente.

Met andere woorden, de ernst van zwerfafval wordt onderschreven, de faciliteiten (coördinatiepunt en budget) zijn in beperkte mate beschikbaar, maar de problematiek wordt niet ondersteund door een uitgeschreven beleidsplan noch onderzoek.

1 | Houding ten opzichte van en positie van zwerfafval binnen gemeenten (n = 217)

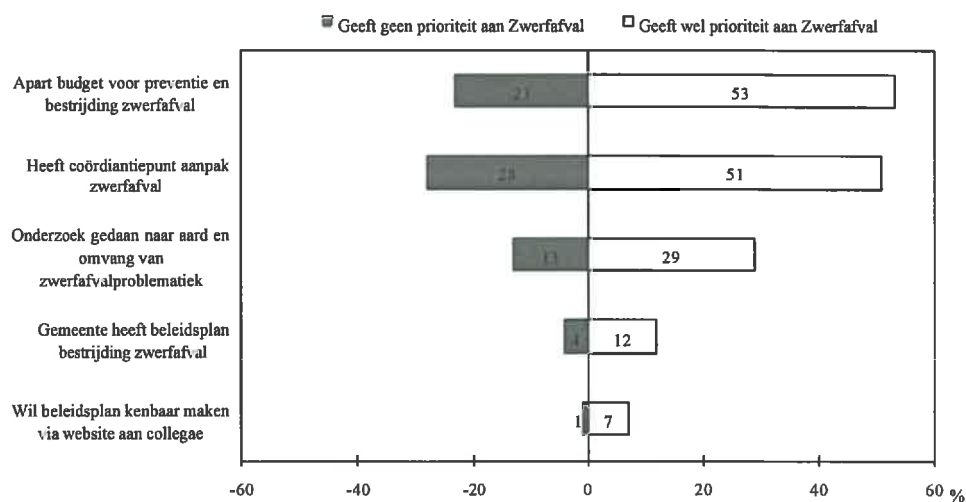
Bron: TNS NIPO, 2003

1.1 Er bestaat een (vrij) hoge correlatie tussen de verschillende vragen die de houding t.o.v. zwerfafval in kaart brengen

Er bestaat een (hoge) correlatie tussen de verschillende vragen. Diegenen die aangeven een beleidsplan te hebben inzake de bestrijding van zwerfafval scoren bijvoorbeeld beduidend hoger op de andere items die de houding ten opzichte van zwerfafval moeten invullen, hoewel met name bij deze vraag rekening moet worden gehouden met de lage vulling van deze cel (n = 20). Hetzelfde geldt voor de relatie tussen de andere vragen; hier is de steekproefgrootte iets hoger, waardoor de resultaten ook harder zijn.

Hieronder een aantal voorbeelden.

2 | *Verskil in positieve houding tussen diegenen die geen / wel een hoge prioriteit geven aan zwerfafvalproblematiek*

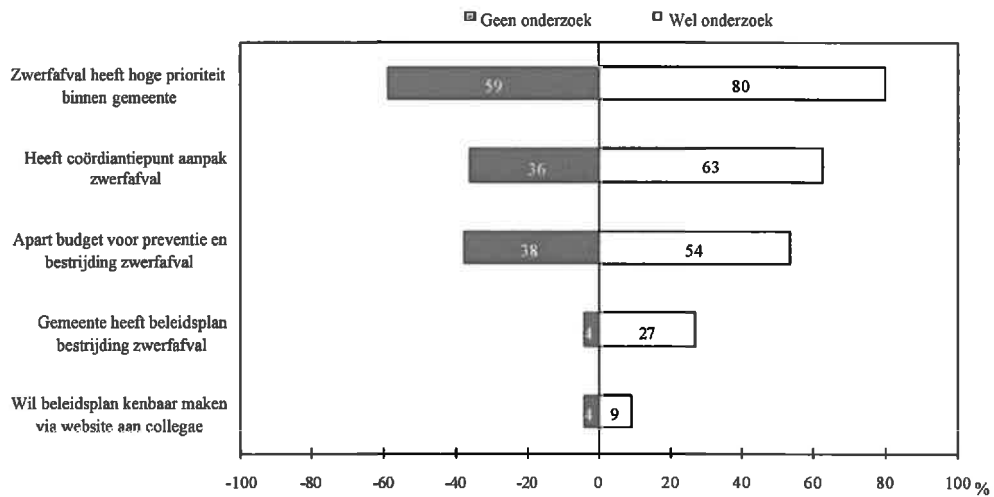
Bron: TNS NIPO, 2003

---

3 | *Verskil in positieve houding tussen diegenen die geen / wel onderzoek hebben gedaan naar de zwerfafvalproblematiek*

Bron: TNS NIPO, 2003

1.2 Bijna een vijfde doet niets aan de zwerfafvalproblematiek (o.b.v. de vragen)

Op basis van de zes voorgaande vragen is een schaal aangemaakt die laat zien in hoeverre de gemeenten in Nederland bezig zijn met de zwerfafvalproblematiek. In het algemeen moet worden gesteld dat er nog veel werk aan de winkel is als het gaat om de mate van betrokkenheid, uitgewerkt in de zes vragen zoals eerder besproken.

Bijna een vijfde (17%) van alle gemeenten doet niets aan de zwerfafvalproblematiek, uitgaande van de al eerder besproken en hieronder voor de volledigheid nogmaals weergegeven aspecten:

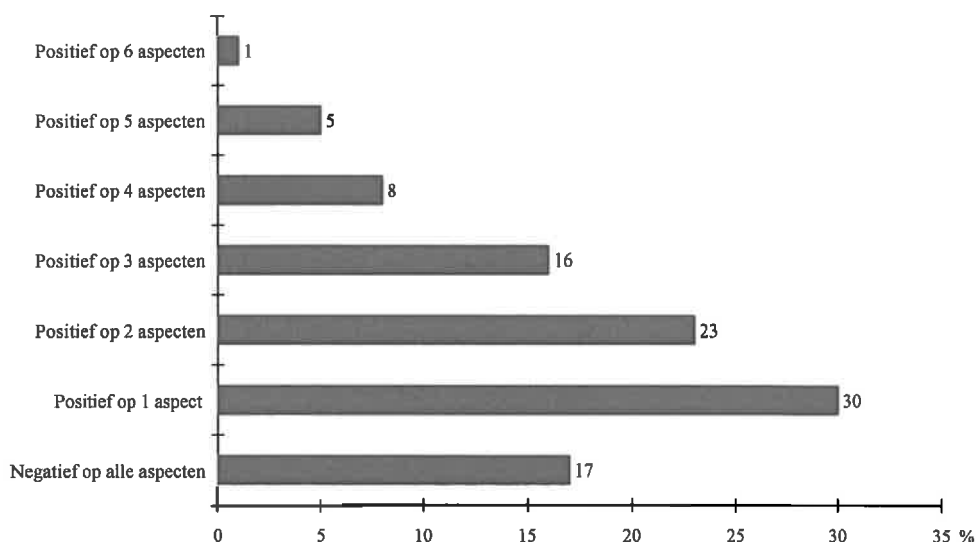
- Beschouwt u zwerfafval binnen uw gemeente als een probleem met hoge prioriteit
- Beschikt uw gemeente over een beleidsplan voor de bestrijding van zwerfafval
- Wilt u dit plan kenbaar maken aan collega gemeenten via onze website
- Is er een coördinatiepunt voor de aanpak van zwerfafval
- Heeft u onderzoek gedaan naar de aard en omvang van de zwerfafvalproblematiek in uw gemeente

Slechts 1% antwoordt positief op alle zes de aspecten, terwijl drietiende op slechts één aspect positief antwoordt.

---

4 | Aantal aspecten waarop men positief antwoordt

Bron: TNS NIPO, 2003

In het westen van het land en de niet verstedelijkte gebieden geeft men wat vaker aan geen enkel of slechts één aspect een positieve lading dan elders het geval is.

1.3 Hoe groter de gemeente des professioneler is men bezig met zwerfafval

Gezien de omvang van sommige groepen zij sommige gemeentegroottes samengenomen om tot meer robuustere uitspraken te kunnen komen. In feite ontstaat hierdoor een tweedeling:

- Grotere gemeenten: 20.000 inwoners en meer
- Kleinere gemeenten: minder dan 20.000 inwoners

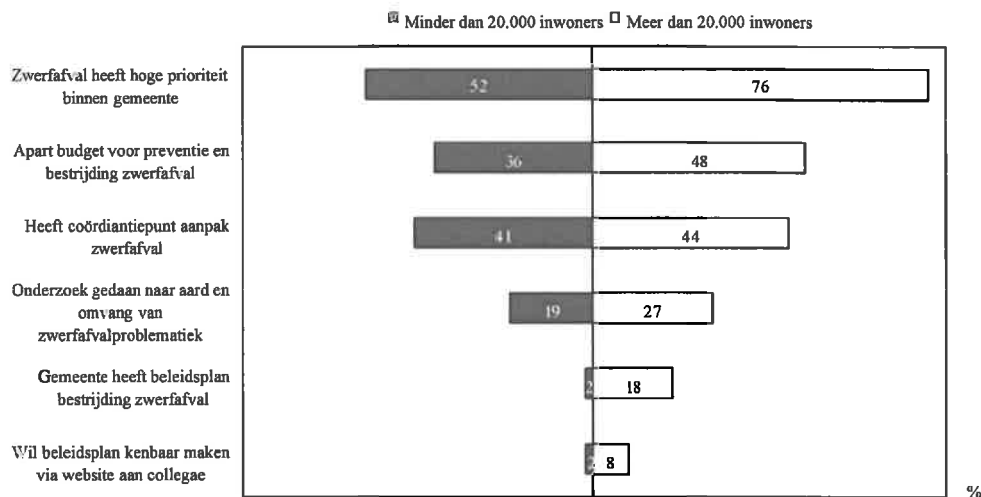
Afgezien van deze tweedeling, wordt duidelijk dat er een sterke correlatie bestaat tussen gemeentegrootte en het belang dat men aan zwerfafval hecht. Dit hoeft natuurlijk niet alleen een positief gegeven te zijn. Het is zeer wel mogelijk dat grotere gemeenten – die ook meer zwerfafval hebben – door de omstandigheden gedwongen zijn om meer aandacht aan dit onderwerp te besteden.

Gemiddeld geven grotere gemeenten aan 2,3 van de zes aspecten en positieve lading, terwijl dit daalt tot 1,4 aspecten onder kleinere gemeenten. Onder grotere gemeenten zijn er dan ook minder gemeenten die aan geen van de zes aspecten aandacht besteden, terwijl dit iets stijgt onder kleinere gemeenten.

---

5 | Positieve houding t.o.v. de aspecten naar gemeentegrootte

---

Bron: TNS NIPO, 2003

De verschillen per district zijn minder groot. Het noorden des lands laat als enig district een wat afwijkend beeld zien (n = 28!). Zo geven ze vaker dan andere regio's aan geen beleidsplan te hebben aangaande zwerfafval en dus ook niet bereid te zijn die te delen met anderen. Daarentegen geven ze juist vaker dan andere regio's aan dat zij een coördinatiepunt hebben.

1.4 Ook verstedelijking heeft een positief effect op de betrokkenheid bij zwerfafval

Ook de verstedelijking correleert met de aspecten. Des te hoger de mate van verstedelijking des te vaker men ja zegt op de aangeboden aspecten. Net als bij het inwoners aantal per gemeente geldt hier ook dat deze betrokkenheid zeer goed het gevolg kan zijn van noodzaak.

Ook hier zijn bepaalde groepen samen genomen om iets meer volume aan de resultaten te geven:

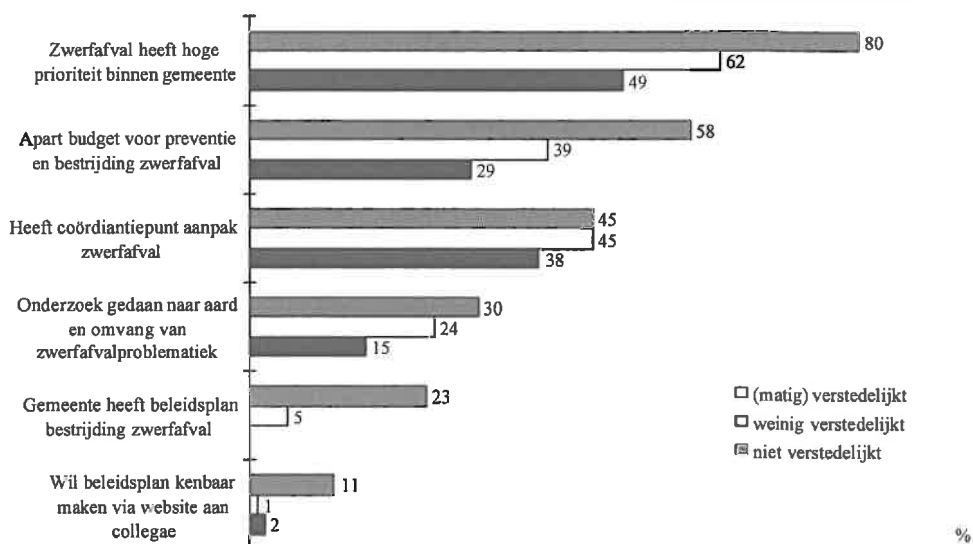
- (sterke) verstedelijking: matig tot sterk
- weinig verstedelijkt: weinig
- niet verstedelijkt: niet

Gemiddeld geven de meer verstedelijkte gemeenten aan 2,1 van de zes aspecten en positieve lading, terwijl dit daalt tot respectievelijke 1,8 en 1,4 onder de minder en niet verstedelijkte gebieden.

---

6 | Positieve houding t.o.v. de aspecten naar mate van verstedelijking

---

Bron: TNS NIPO, 2003

2 Bijna de helft van alle gemeenten heeft wel eens contact gehad met Nederland Schoon

Op de vraag of men wel eens eerder – voorafgaand aan het onderzoek – contact heeft gehad met de Stichting Nederland Schoon, antwoordt bijna de helft positief (44%). De meerderheid heeft dus echter nog nooit contact gehad met deze stichting.

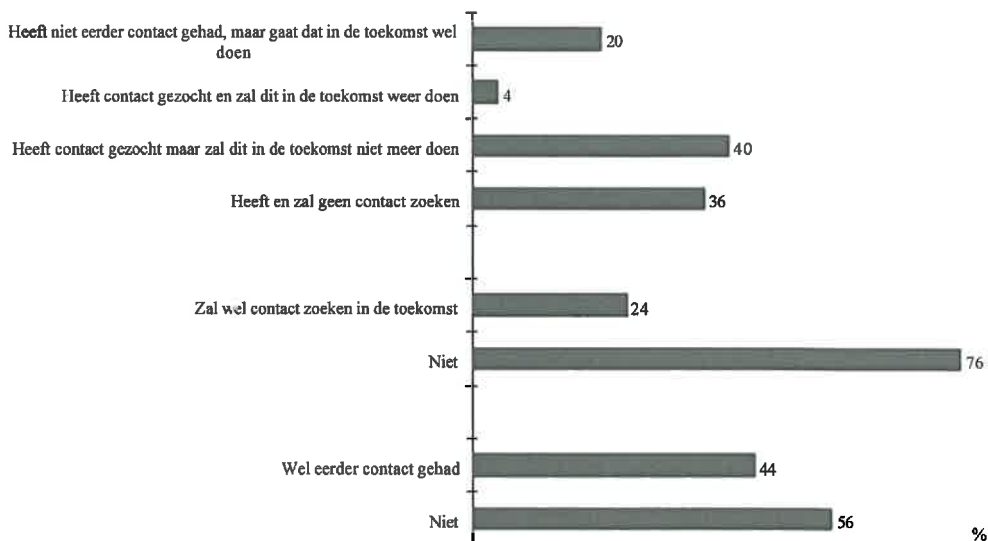
Een kwart is van plan om in de (nabije) toekomst contact te zoeken met de Stichting Nederland Schoon. Onder hen is een vijfde al eerder in contact getreden met Nederland Schoon, waarmee het potentieel aan nieuwe contacten op een vijfde komt. Dit wil echter ook zeggen dat van diegenen die al eens contact hebben gehad met de Stichting Nederland Schoon, de meerderheid in de (nabije) toekomst geen contact meer zal zoeken met de stichting.

In het totaal betekent dit dat circa twee derde van alle gemeenten dan wel al contact hebben gehad met de Stichting Nederland Schoon, dan wel in de toekomst zullen zoeken.

---

7 | (Potentieel) contact met de Stichting Nederland Schoon

Bron: TNS NIPO, 2003

2.1 Grotere gemeenten hebben meer behoefte aan contact met Nederland Schoon

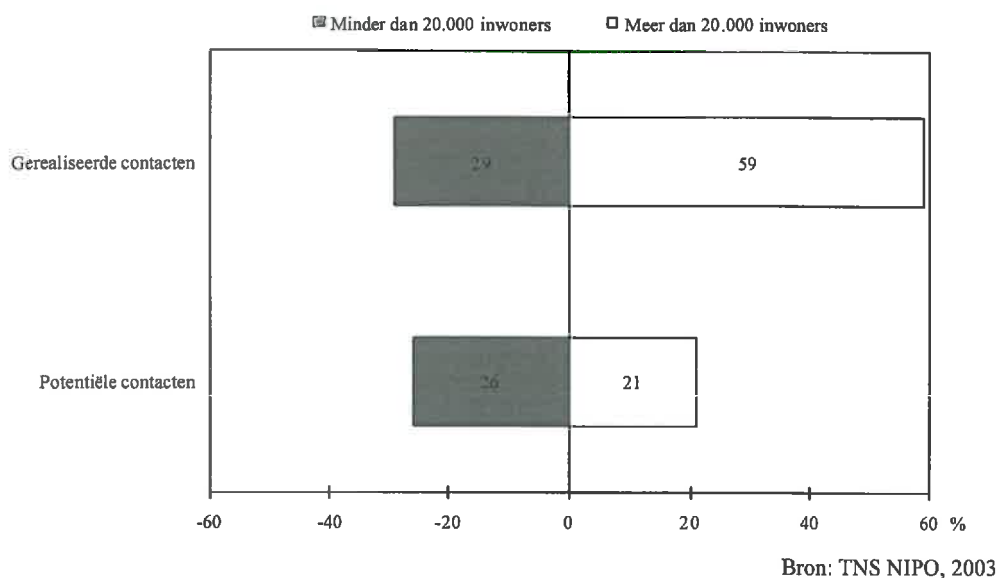
Een hogere betrokkenheid bij zwerfafval – al dan niet uit noodzaak – heeft tot gevolg dat er ook vaker contact is met de Stichting Nederland Schoon. Zes van elke tien grotere gemeenten heeft wel eens contact gehad met de stichting, terwijl dit daalt tot drie van elke tien gemeenten onder de kleinere gemeenten.

Opvallend is echter dat als het om potentiële contacten gaat de beide groepen elkaar niet veel ontlopen en dat kleinere gemeenten het zelfs vaker van plan zijn dan grotere gemeenten.

---

8 | (Potentiële) contacten met de Stichting Nederland Schoon naar gemeentegrootte

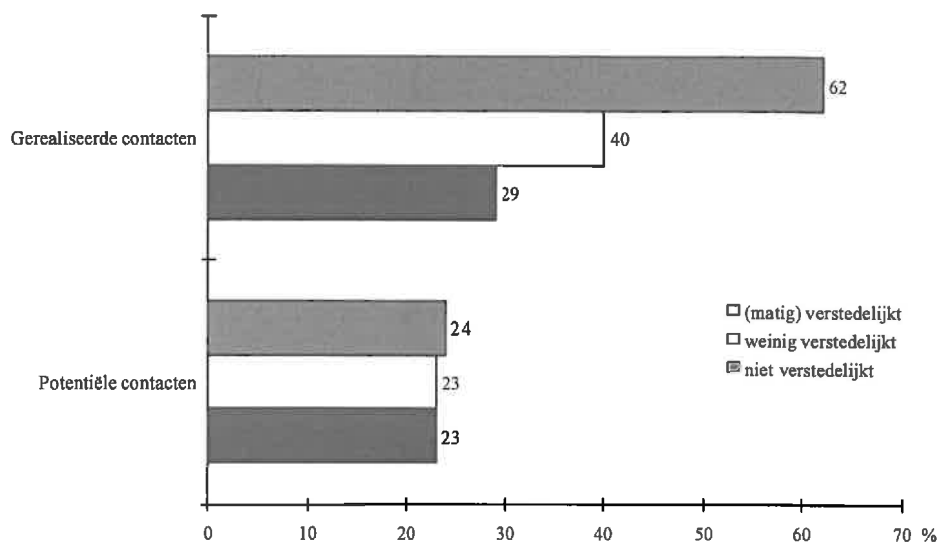

2.2 Ook verstedelijking correleert met de gerealiseerde contacten

Net als bij het inwoners aantal correleert de mate van verstedelijking sterk met de reeds plaatsgevonden contacten tussen de Stichting Nederland Schoon en de gemeenten. Des te verstedelijkter, des te vaker is er al contact geweest. Potentieel contact levert echter nauwelijks verschillen op.

9 | (Potentiële) contacten met de Stichting Nederland Schoon naar mate van verstedelijking

Bron: TNS NIPO, 2003

3 Het (zwerfafval)beleid is vooral afgestemd op jongeren en burgers in het algemeen

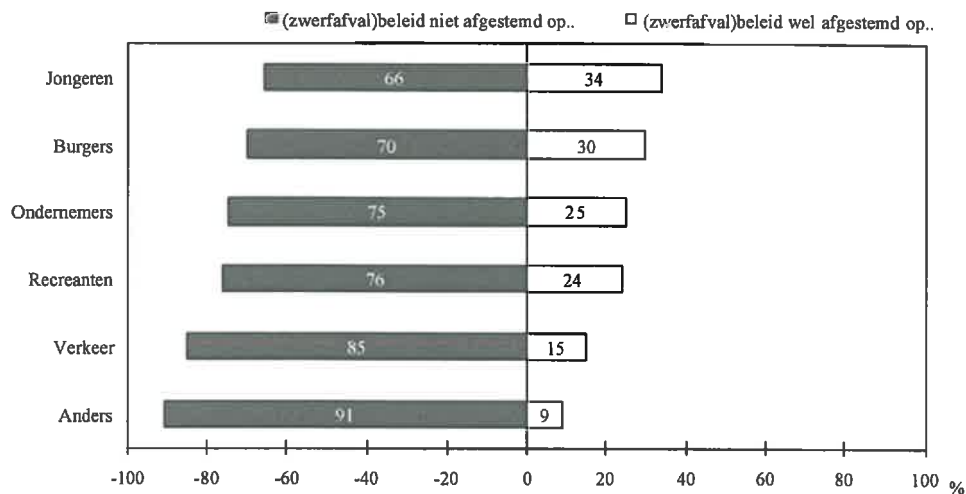
Op de vragen of men het zwerfafvalbeleid op bepaalde specifieke vervuilers heeft afgestemd, laat direct zien dat - hoewel slechts een tiende een speciaal beleidsplan heeft ontwikkeld voor zwerfafval - het aantal gemeenten dat wel aandacht besteedt aan zwerfafval in het (algemene) beleid groter is.

Het vaakst schenkt men aandacht binnen het (zwerfafval)beleid aan de doelgroep jongeren. Een derde van alle gemeenten geeft aan dat het beleid is afgestemd op jongeren als mogelijke vervuilers, gevolgd door burgers in het algemeen. In het totaal heeft circa de helft van alle gemeenten het (zwerfafval)beleid afgestemd op één of meerdere van de gedefinieerde doelgroepen. Gemiddeld geeft men aan bijna 2 doelgroepen (1,9) aandacht.

---

10 | Doelgroepen waarop het (zwerfafval)beleid is afgestemd

Bron: TNS NIPO, 2003

Diegenen die hebben aangegeven daadwerkelijk over een beleidsplan te beschikken, geven veel vaker dan diegenen die daar niet echt over beschikken, het beleid te hebben afgestemd op bepaalde doelgroepen. Gezien het feit dat het hier slechts gaat om een steekproefgrootte van $n = 20$ gemeenten die een dergelijk plan hebben, wordt dit niet in een grafiek weergegeven. Het is echter wel – indicatief – duidelijk dat het hebben van een beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval positief werkt op het afstemmen van het beleidsplan op specifieke doelgroepen.

In tegenstelling tot de in hoofdstuk I behandelde aspecten die te maken hebben met zwerfafval, heeft noch het aantal inwoners, noch de regio indeling, noch de mate van verstedelijking veel invloed op de doelgroepen waarop het (zwerfafval)beleid is afgestemd. De enige echte uitzonderingen hierop zijn de doelgroepen ‘burgers’ en ‘ondernemers’ binnen de matig tot sterk verstedelijkte gebieden. Deze twee doelgroepen zijn in deze gebieden duidelijk vaker opgenomen in het (zwerfafval)beleid dan in de minder of niet verstedelijkte gebieden.

4 Het (zwerfafval)beleid is vooral afgestemd op winkelcentra en scholen

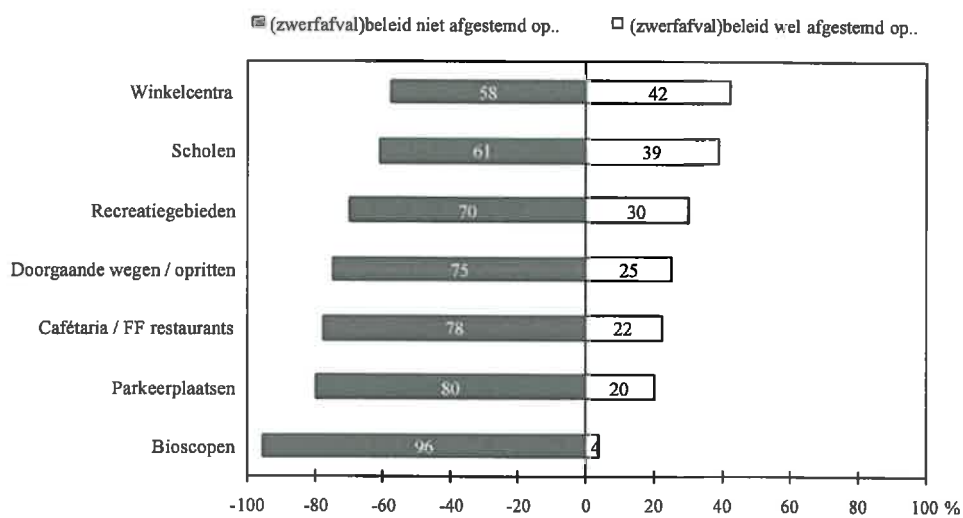
Net als bij de vraag naar de doelgroepen waarop het beleid is afgestemd, blijkt ook bij de vraag naar de locaties waarop het beleid is afgestemd, dat men in gemeenten vaker dan mag worden verwacht (op basis van een in de gemeente aanwezig beleidsplan voor zwerfafval) het beleid heeft afgestemd op de zwerfafvalproblematiek.

Het (zwerfafval)beleid in de gemeenten is vooral afgestemd op winkelcentra en scholen. Dit bevestigt ook de doelgroepen waarop het beleid is afgestemd, namelijk jongeren en burgers in het algemeen. Bioscopen daarentegen zijn locaties die nauwelijks in het beleid zijn opgenomen. In het totaal hebben bijna zes van elke tien gemeenten één of meer locaties (hotspots) in het beleid opgenomen. Gemiddeld geeft men aan bijna twee locaties aandacht binnen het beleid (1,8).

---

11 | Locaties waarop het (zwerfafval)beleid is afgestemd

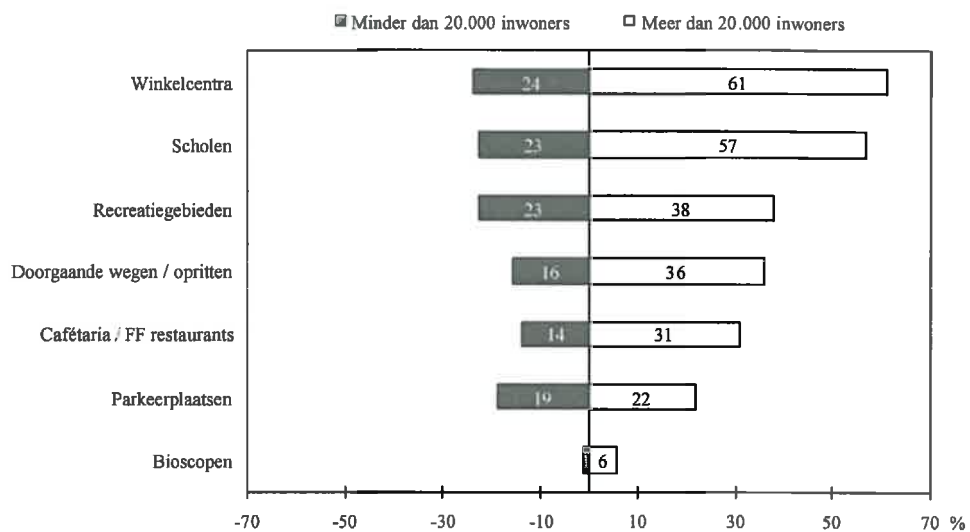
Bron: TNS NIPO, 2003

Diegenen die hebben aangegeven daadwerkelijk over een beleidsplan te beschikken, geven veel vaker dan diegenen die daar niet echt over beschikken, het beleid te hebben afgestemd op bepaalde locaties. Gezien het feit dat het hier slechts gaat om een steekproefgrootte van n = 20 gemeenten die een dergelijk plan hebben, wordt dit niet in een grafiek weergegeven. Het is echter wel – indicatief – duidelijk dat het hebben van een beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval positief werkt op het afstemmen van het beleidsplan op specifieke doelgroepen.

4.1 In de grotere gemeenten is het beleid vaker afgestemd op de “hotspot” locaties

Het al dan niet afstemmen van het beleidsplan van een gemeente op bepaalde locaties die meer dan gemiddeld verontreinigd worden met zwerfafval, correleert sterk met de gemeentegrootte. Hoe groter de gemeente des te vaker is een bepaalde “hotspot” locatie in het beleidsplan opgenomen.

12 | Locaties in het beleid naar gemeentegrootte

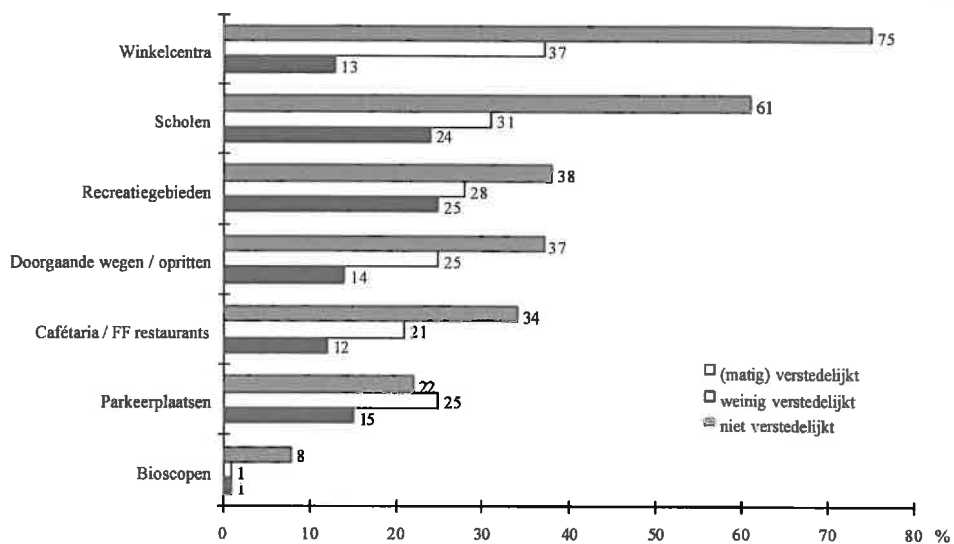

Bron: TNS NIPO, 2003

4.2 Ook in de verstedelijkte gebieden is het (zwerfafval)beleid vaker afgestemd op bepaalde “hotspot” locaties

Net als het geval is bij het inwonersaantal, correleert de mate van verstedelijking sterk met het al dan niet opnemen van bepaalde locaties die meer te maken hebben met zwerfafval. Hoe sterker de mate van verstedelijking, des te vaker neemt men bepaalde locaties op, met uitzondering van parkeergelegenheden. Uiteraard is hier de relatie tussen verstedelijking en bepaalde locaties duidelijk aanwezig.

13 | Locaties in het beleid naar mate van verstedelijking

Bron: TNS NIPO, 2003

De regio indeling laat minder duidelijke verschillen zien, hoewel het westen vaker dan andere regio's de winkelcentra als “hotspots” in het beleidsplan heeft opgenomen.

4.3 In het totaal doen zes van elke tien gemeenten iets aan de zwerfafvalproblematiek

Zoals in eerdere hoofdstukken en paragrafen al werd aangegeven doen gemeenten meer aan de zwerfafvalproblematiek dan in eerste instantie lijkt op basis van het al dan niet hebben van een specifiek beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval.

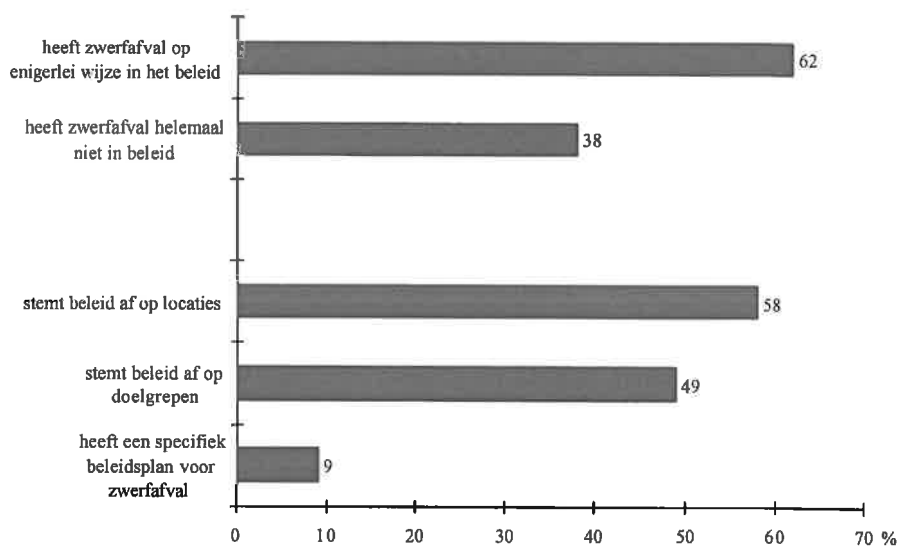
In het totaal hebben zes van elke tien gemeenten in Nederland wel iets betreffende de zwerfafvalproblematiek geregeld in het beleid, hoewel dit dus veelal niet is vastgelegd in een specifiek beleidsplan ter bestrijding van zwerfafval. Bijna vier van elke tien gemeenten doen echter niets aan de bestrijding of de preventie ter voorkoming van zwerfafval, althans niet als het gaat om de in dit onderzoek opgenomen aspecten.

Hieronder een overzicht:

---

14 | Overzicht involvement zwerfafvalproblematiek

Bron: TNS NIPO, 2003

---

5 Vier van elke tien gemeenten maken gebruik van producten van Nederland Schoon

Zes van elke tien gemeenten geven aan bekend te zijn met de materialen die de Stichting Nederland Schoon heeft ontwikkeld.

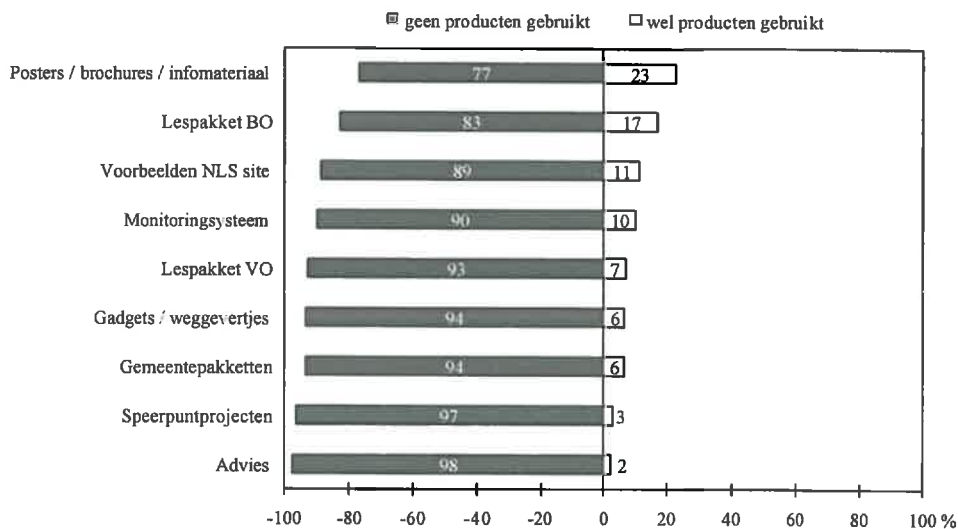
Vier van elke tien gemeenten hebben ook daadwerkelijk één of meer van deze materialen gebruikt, waarbij de poster het vaakst is gebruikt, namelijk door bijna een kwart van alle gemeenten. Advies en de speerpuntprojecten zijn daarentegen veel minder in trek en worden door slechts enkele gemeenten gebruikt.

Gemiddeld heeft men bijna één product gebruikt (0,9), terwijl die gemeenten die de materialen gebruiken gemiddeld twee producten gebruiken (2,3).

---

15 | Gebruikte producten van Stichting Nederland Schoon

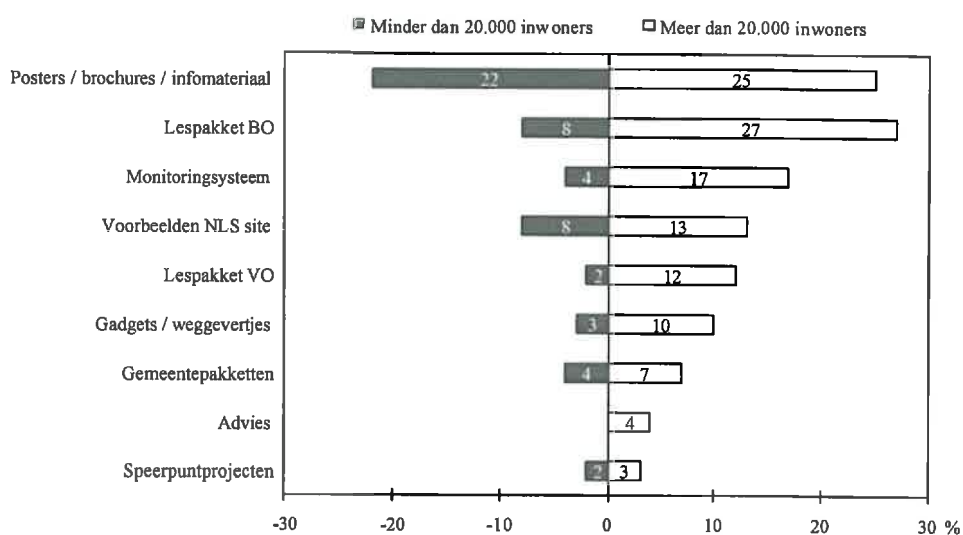
Bron: TNS NIPO, 2003

Diegenen die daadwerkelijk een beleidsplan hebben ter bestrijding en ter voorkoming van zwerfafval, zijn niet echt veel bekender met de materialen van de Stichting Nederland Schoon, noch hebben ze de producten veel vaker afgenomen. Uitzondering hierop is het monitoringsysteem, dat duidelijk vaker door deze gemeenten is gebruikt dan door andere gemeenten.

5.1 Grotere gemeenten gebruiken de materialen (iets) vaker

Hoe groter de gemeente des te bekender is men met de materialen van de Stichting Nederland Schoon (77% versus 51%). Grotere gemeenten gebruiken ook iets vaker de materialen dan kleinere gemeenten, hoewel dit niet voor alle materialen significant vaker het geval is.

16 | Gebruik materialen Stichting Nederland Schoon naar gemeentegrootte

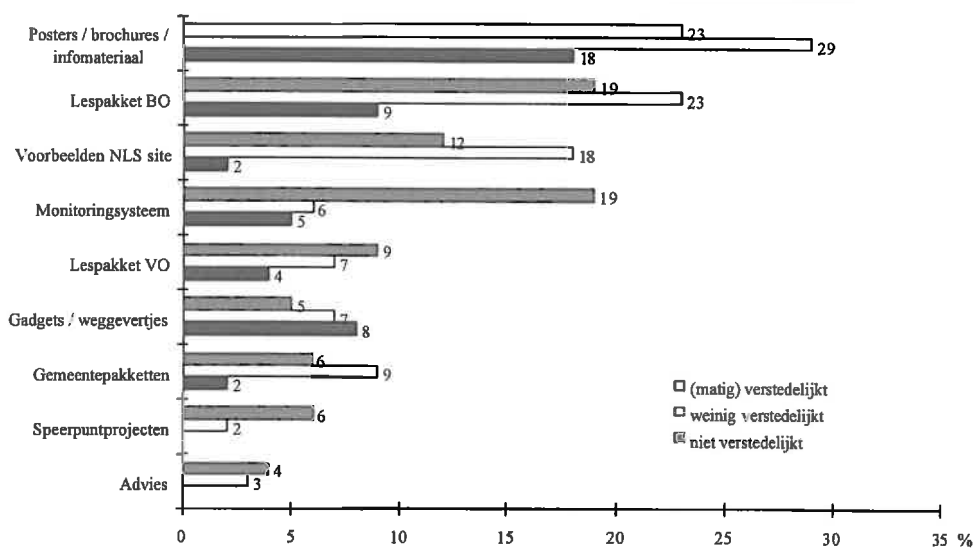

Bron: TNS NIPO, 2003

5.2 De verstedelijking heeft minder effect op het gebruik van materialen van de Stichting Nederland Schoon

In tegenstelling tot gemeentegroote heeft verstedelijking minder effect op het gebruik van de materialen van de Stichting Nederland Schoon. Hoewel sommige producten iets vaker worden gebruikt door de meer verstedelijkte gebieden dan door de minder of niet verstedelijkte gebieden, is alleen voor het monitoringsysteem significant. In feite worden veel van de producten juist iets vaker gebruikt door de middengroep; zo worden de voorbeelden op de NLS website significant vaker gebruikt door de weinig verstedelijkte gebieden dan door andere gebieden.

17 | Gebruik materialen Stichting Nederland Schoon naar mate van verstedelijking

Bron: TNS NIPO, 2003

6 Conclusie

Slechts een zeer kleine minderheid van alle gemeenten in Nederland beschikt over een beleidsplan ter bestrijding van het zwerfafval. Desondanks betekent dit niet dat de meeste gemeenten niets aan zwerfafval doen, het geeft echter wel heel duidelijk aan dat slechts een klein gedeelte van alle Nederlandse gemeenten het specifiek hebben benoemd.

Deze conclusie is gebaseerd op het feit dat als gevraagd wordt of gemeenten hun beleid hebben afgestemd op bepaalde doelgroepen (meer dan gemiddeld veroorzaker van zwerfafval) of locaties (meer dan gemiddeld verontreinigd door zwerfafval), een kleine meerderheid van alle gemeenten toch wel aangeeft één of meer van deze doelgroepen en locaties in het beleid te hebben opgenomen. De zwerfafvalproblematiek is niet voor alle gemeenten van een even groot belang. Grotere gemeenten en de meer verstedelijkte gebieden lijken meer gelegen te laten liggen aan deze problematiek. Waarschijnlijk is dit grotendeels ingegeven door het feit dat dit soort gemeenten ook vaker worden geconfronteerd met de problemen rond zwerfafval.

De rol van de Stichting Nederland Schoon kan duidelijk nog groter worden. Ten eerste heeft een kleine meerderheid nog nooit contact gehad met deze stichting, maar net zo belangrijk is het feit dat diegenen die al eerder contact hebben gehad dat in de nabije toekomst niet meer zullen zoeken. Een nauwe(re) samenwerking met de Stichting Nederland Schoon lijkt er daarom in eerste instantie niet in te zitten en zal het voornamelijk worden beperkt tot eenmalige contacten. In de communicatie van de stichting met de gemeenten zou dus veel winst te halen moeten zijn.

Zwerfafval zelf – heeft ondanks het veelal ontbreken van een specifiek beleidsplan – wel een hoge prioriteit bij veel gemeenten, terwijl men ook regelmatig (iets minder dan de helft) een coördinatie punt heeft voor de aanpak van zwerfafval en een apart budget. Daarbij hebben jongeren en burgers in het algemeen sterker de aandacht dan andere risicogroepen, alsook de winkelcentra en de scholen.

Kortom er is wel aandacht voor zwerfafval binnen gemeenten, hoewel niet altijd gestructureerd of voor alle risicogroepen en locaties. Daarnaast is het contact met de Stichting Nederland Schoon ofwel niet aanwezig of van eenmalige aard. De aanpak van de zwerfafvalproblematiek binnen gemeenten biedt dus duidelijk mogelijkheden, waarbij de stichting een belangrijke rol zou kunnen spelen.